



**LIETUVOS BANKO
PRIEŽIŪROS TARNYBOS
FINANSINIŲ PASLAUGŲ IR RINKŲ PRIEŽIŪROS DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL G. M. IR ADB „GJENSIDIGE“ GINČO NAGRINĖJIMO**

2019 m. gegužės 2 d. Nr. 242-173
Vilnius

Lietuvos bankas gavo G. M. (toliau – pareiškėjas) atstovo D. Ž. kreipimąsi, kuriuo prašoma išnagrinėti tarp pareiškėjo ir ADB „Gjensidige“ (toliau – draudikas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

2018 m. sausio 24 d. (*duomenys neskelbiami*) įvyko eismo įvykis, kurio metu susidūrė pareiškėjui priklausantis, D. Ž. vairuojamas automobilis „KIA“ ir automobilis „DAF“. Eismo įvykyje buvo apgadinti abu automobiliai. Pareiškėjas kreipėsi į automobilio „DAF“ transporto priemonės valdytojų civilinę atsakomybę pagal transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo sutartį apdraudusį draudiką dėl eismo įvykio metu padarytą žalą atlyginančios draudimo išmokos.

Draudikas 2018 m. vasario 22 d. pranešimu informavo pareiškėją, kad apskaičiuota dėl eismo įvykio pareiškėjui kilusi žala yra 916,21 Eur be pridėtinio vertės mokesčio (toliau – PVM), tačiau, įvertinus abipusę eismo įvykio dalyvių kaltę, pareiškėjui bus mokama 50 proc. sumažinta draudimo išmoka, t. y. 458,11 Eur.

Nesutikdamas su draudimo išmokos suma, pareiškėjas draudikui pateikė 2018 m. vasario 27 d. pretenziją. Pareiškėjas draudiko prašė išmokėti papildomą 650,50 Eur (įskaitant PVM) draudimo išmoką. Pareiškėjas prašė draudiko paaiškinti, koku būdu nustatyta abipusė eismo įvykyje dalyvavusių vairuotojų kaltė ir dėl kokių priežasčių nuostoliai atlyginami be PVM. Draudikas 2018 m. vasario 28 d. raštu informavo pareiškėją, kad abipusė eismo įvykyje dalyvavusių vairuotojų kaltė nustatyta remiantis 2018 m. vasario 12 d. Vilniaus apskrities Vyriausiojo policijos komisariato (toliau – VA VPK) pažyma (toliau – Pažyma), kurioje nurodyti du eismo įvykio kaltininkai – pareiškėjo automobilio ir „DAF“ automobilio vairuotojai. Pažymą draudikas nurodė 2018 m. vasario 21 d. pateikęs pareiškėjo atstovui. Draudiko teigimu, pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. birželio 23 d. nutarimu Nr. 795 patvirtintų Eismo įvykio metu padarytos žalos nustatymo ir draudimo išmokos mokėjimo taisyklių (toliau – Taisyklės) 15 punktą, jeigu nukentėjęs trečiasis asmuo turto neremontuoja, atlyginamos apskaičiuotos būtinos turto remonto išlaidos (be PVM), reikalingos atkurti sugadintą turtą ar jo detalių (dalių) rinkos vertę iki įvykio. Turto neremontuojant, prievolės apskaičiuoti ir mokėti PVM neatsiranda, nes nėra apmokestinimo objekto, nėra tiekiamos prekės ar teikiamos paslaugos, todėl nuostoliu laikytina prekių ir paslaugų, reikalingų turtui suremontuoti, vertė be PVM. Klausimas dėl PVM atlyginimo būtų sprendžiamas pareiškėjui pateikus remonto faktą ir turėtas išlaidas patvirtinančius dokumentus.

Pareiškėjo atstovas 2018 m. kovo 2 d. draudikui pateikė dar vieną pretenziją, kurioje nurodė Pažymoje neradęs informacijos, kad pareiškėjo automobilio vairuotojas pripažintas eismo įvykio kaltininku. Eismo įvykio kaltininkas yra „DAF“ automobilio vairuotojas, jis nubaustas pagal Administracinių nusižengimų kodekso (toliau – ANK) 417 straipsnio 3 dalį („Reikalavimo duoti kelią pradedant važiuoti, įvažiuojant į kelią, persirikiuojant ir kitaip keičiant važiavimo kryptį nevykdymas“). Būtent „DAF“ automobilio vairuotojas nedavė kelio persirikiuodamas ir kliudė pareiškėjo automobilį. Pareiškėjo atstovas teigė prašęs draudiko informuoti, kai šis gaus Pažymą. Vis dėlto pareiškėjo atstovui informacija pateikta tik 2018 m. vasario 21 d., jos paprašius, nors draudikas Pažymą gavo dar 2018 m. vasario 12 d. Pareiškėjas teigia, kad draudikas neinformavo pareiškėjo atstovo apie iš VA VPK gautą informaciją, todėl šis prarado galimybę apskųsti administracinio nusižengimo protokolą. Iki tol

skųsti minėto protokolo nebuvo prasmės, nes bauda pareiškėjo automobilio vairuotojui nebuvo skirta, į eismo įvykio vietą atvykusi pareigūnė nurodė, kad eismo įvykio kaltininkas yra „DAF“ vairuotojas, o protokolas pareiškėjo automobilio vairuotojui surašytas tik todėl, kad jis galėjo ir geriau sureaguoti eismo įvykio metu. Pareiškėjo atstovas nurodė, kad draudimo išmoka turėtų atlyginti ir PVM, nes automobilis bus remontuojamas, tik neaišku, kur ir kada.

Draudikas 2018 m. kovo 16 d. rašte pareiškėjui nurodė, kad pareiškėjo automobilio vairuotojo kaltė nustatyta administracinio nusižengimo byloje. VA VPK 2018 m. sausio 29 d. nutarime administracinio nusižengimo byloje (toliau – Nutarimas) nurodyta, kad pareiškėjo automobilio vairuotojas, kilus grėsmei eismo saugumui bei nuostolių atsiradimui, nesiėmė visų būtinų atsargumo priemonių jiems išvengti, dėl susidariusios padėties kelyje laiku nesumažino važiavimo greičio ir nesustabdė vairuojamo automobilio, saugiai neapvažiavo kliūtis. Nustatytos aplinkybės patvirtina, kad pareiškėjo transporto priemonės vairuotojo veiksmai sąlygojo eismo įvykio kilimą ir žalos atsiradimą. Už minėtą Kelių eismo taisyklių pažeidimą pareiškėjo automobilio vairuotojui paskirta nuobauda – įspėjimas. Su Nutarimu pareiškėjo automobilio vairuotojas supažindintas iš karto surašius Nutarimą, todėl nurodoma aplinkybė, kad esą dėl draudiko kaltės pareiškėjo automobilio vairuotojas prarado galimybę apskųsti Nutarimą, vertintina kritiškai. Pareiškėjui neatlikus automobilio remonto, atlyginti PVM išlaidų draudikas neturi pagrindo, nes jos nebuvo patirtos. PVM atlyginimo klausimas būtų sprendžiamas iš naujo, pareiškėjui pateikus remonto faktą ir išlaidas patvirtinančius dokumentus.

Nesutikdamas su draudiko vertinimu, pareiškėjo atstovas kreipėsi į Lietuvos banką. Pareiškėjo atstovas nurodė, kad galimai netinkama jo reakcija buvo ne eismo įvykio priežastis, o pasekmė: „išvažiuojant iš žiedinės sankryžos, aš važiavau pirma eismo juosta, o sunkvežimis DAF (kitas eismo įvykio dalyvis) antra. Sunkvežimis kirto ištinę ženklavimo liniją įvažiuodamas į pirmą eismo juostą, važiuodamas ant mano automobilio, bei jį „prispausdamas“ prie bortelio. Aš įjungęs garsinį signalą staigiai stabdžiau. Sunkvežimio vairuotojas, manau, kad išgirdęs signalą, grįžo (bent jau beveik grįžo) į savo eismo juostą. Man vėl pradėjus važiuoti, bei beveik aplenkus sunkvežimį (mano vairuojamas automobilis buvo susilyginęs su sunkvežimio kabina, o gal net ir labiau priekyje), sunkvežimis vėl metėsi į dešinę, kabinos priekiu kliudydamas galinį mano automobilio sparną. Dėl šio smūgio į galinę dalį, mano automobilį pradėjo sukti šonu prieš sunkvežimį. Tuomet aš vėl stabdžiau, ko pasekoje sunkvežimis perbraukė visą mano vairuojamo automobilio šoną, nuo galo iki priekio. Policija pažymoje nurodė, jog sunkvežimio vairuotojas baudžiamas už 417 str. 3 d.: „Reikalavimo duoti kelią pradedant važiuoti, įvažiuojant į kelią, persirikiuojant ir kitaip keičiant važiavimo kryptį nevykdymas“. Iš to matyti, kad jis avarijos kaltininkas, kad būtų jo veiksmai lėmė autoįvykį. Mano kaltė, kaip avarijos kaltininko nėra nustatyta.“ Pareiškėjo atstovas prašė įpareigoti draudiką išmokėti papildomą 458,10 Eur draudimo išmoką (bendra nuostolių suma – 916,21 Eur, o 458,11 Eur buvo sumokėta).

Draudikas su pareiškėjo atstovo kreipimėsi keliamais reikalavimais nesutiko. Draudikas tvirtino sprendimą dėl draudimo išmokos priėmęs įvertinęs Pažymoje ir Nutarime – kompetentingų institucijų išduotose dokumentuose – nurodytas aplinkybes.

K o n s t a t u o j a m a:

Vadovaujantis Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių, patvirtintų Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23, 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka pateiktų įrodymų vertinimą ir jo pagrindu priimamas sprendimas.

Iš ginčo šalių nurodytų aplinkybių matyti, kad ginčas kilo dėl draudiko sprendimo 2018 m. sausio 24 d. eismo įvykį laikyti įvykysiu dėl abipusės automobilių „KIA“ ir „DAF“ vairuotojų kaltės ir išmokėti pareiškėjui ne visą žalą, o 50 proc. patirtos žalos atlyginančią draudimo išmoką pagrįstumo.

Transporto priemonių civilinės atsakomybės privalomojo draudimo sistemos funkcionavimo pagrindai ir principai yra įtvirtinti Lietuvos Respublikos transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo įstatyme (toliau – TPVCPDĮ). TPVCPDĮ 15 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta žalos dydžio nustatymo taisyklė: turtui padarytos žalos dydį nustato atsakingas draudikas arba – TPVCPDĮ 17 straipsnyje nurodytais atvejais – Lietuvos Respublikos transporto priemonių draudikų biuras (toliau vadinama – Biuras),

vadovaudamasis įgaliotų asmenų ir (ar) turto vertintojų ataskaitomis ir dokumentais, įrodančiais padarytos žalos aplinkybes, faktą ir dydį. Nustatant eismo įvykio aplinkybes ir kaltininko atsakomybę, turi būti vadovaujama eismo įvykio dalyvių pasirašyta eismo įvykio deklaracija ar kitu eismo įvykio dalyvių pasirašytu dokumentu apie įvykio aplinkybes arba kompetentingų institucijų išduotais dokumentais apie eismo įvykio aplinkybes.

Pagal TPVCAPDĮ 19 straipsnio 9 dalį, jeigu už padarytą žalą yra atsakingi keli asmenys, atitinkamai draudikai ir Biuras nukentėjusiam trečiajam asmeniui moka išmokas, proporcingas atsakingo už padarytą žalą asmens kaltei. Taisyklių 23 punkte įtvirtinta TPVCAPDĮ 19 straipsnio 9 dalį detalizuojanti nuostata: jeigu už padarytą žalą yra atsakingi keli asmenys, atitinkami draudikai ir (ar) Biuras moka draudimo išmoką nukentėjusiam trečiajam asmeniui proporcingai atsakingo už padarytą žalą asmens kaltei, kuri nustatoma įvertinus eismo įvykyje dalyvavusių transporto priemonių vairuotojų pasirašytoje eismo įvykio deklaracijoje ar kitame TPVCAPDĮ 12 straipsnyje nurodytame dokumente užfiksuotą eismo įvykio faktą, aprašytas aplinkybes, nubraižytą schemą ir (ar) kompetentingų teisėsaugos, teisėtvarkos institucijų surašytus dokumentus apie eismo įvykio aplinkybes ir eismo įvykio dalyvių atsakomybę.

Taisyklių 6 punkte įtvirtinta, kad eismo įvykio metu padarytos žalos dydis ir nukentėjusiems tretiesiems asmenims mokėtinos draudimo išmokos dydis nustatomas vadovaujantis Civiliniu kodeksu, TPVCAPDĮ, kitų teisės aktų nuostatomis ir atsižvelgiant į eismo įvykio dalyvių kaltės laipsnį dėl eismo įvykio, draudimo įmonės, apdraudusios atsakingo už padarytą žalą asmens civilinę atsakomybę, ar Biuro įgaliotų asmenų (paskirtų ekspertų) ataskaitas ar išvadas dėl žalos, nukentėjusio trečiojo asmens, apdraustojo pateiktus dokumentus dėl žalos, eismo įvykio aplinkybių ir eismo įvykio dalyvių atsakomybės, kitų Taisyklėse nurodytų asmenų pateiktus dokumentus, leidžiančius nustatyti eismo įvykio aplinkybes ir padarytos žalos dydį.

Taisyklių 29 punkte nustatyta, kad atsakingas draudikas ar Biuras, gavęs pranešimą apie eismo įvykį, atlieka jo tyrimą (apklausiami įvykio liudytojai, apdraustieji, apžiūrima eismo įvykio vieta, sugadintas ar sunaikintas turtas, surašoma sugadinto, sunaikinto turto apžiūros ataskaita (techninės apžiūros protokolas ar kita), daromos nuotraukos, teikiamos užklausos atitinkamoms teisėsaugos, teisėtvarkos, asmens sveikatos priežiūros, socialinio draudimo įstaigoms, taip pat įstaigoms, organizacijoms, kuriose sudaromi psichoneurologinės, toksikologinės, narkologinės įskaitos sąrašai, kitiems asmenims, kurie gali pateikti žalos administravimui svarbią informaciją, vertinami atsakingam draudikui ar Biurui pateikti dokumentai.

Lietuvos bankui pateikti duomenys patvirtina, kad eismo įvykio aplinkybes užfiksavo ir vertino policijos pareigūnai. Draudiko prašymu VA VPK pateiktoje Pažymoje abu eismo įvykio dalyviai – pareiškėjo automobilio vairuotojas ir automobilio „DAF“ vairuotojas – yra nurodyti kaip „Eismo įvykio galimas kaltininkas“. Pažymoje nurodyta, kad pareiškėjo automobilio vairuotojui ANK 417 straipsnio 8 dalies pagrindu¹ 2018 m. sausio 24 d. surašytas administracinio nusižengimo protokolas, o 2018 m. sausio 29 d. Nutarimu skirta nuobauda – įspėjimas. Pažymoje taip pat nurodyta, kad automobilio „DAF“ vairuotojui ANK 417 straipsnio 3 dalies² pagrindu 2018 m. sausio 29 d. surašytas administracinio nusižengimo protokolas su administraciniu nurodymu, skirta administracinė nuobauda – bauda.

Pareiškėjo automobilio vairuotojo atžvilgiu priimto Nutarimo dalyje „Pažeidimo esmė“ nurodyta, kad pareiškėjo automobilio vairuotojas „Vairavo automobilį ir iškilus grėsmei eismo saugumui bei nuostolių atsiradimui nesiėmė visų būtinų atsargumo priemonių jiems išvengti, dėl susidariusios situacijos kelyje laiku nesumažino greičio ir nesustabdė vairuojamo automobilio, saugiau neapvažiavo kliūtis. KET 128 p.“ Nutarime nurodytame Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. 1950 patvirtintų Kelių eismo taisyklių (toliau – Kelių eismo taisyklės) 128 punkte nustatyta, kad, jeigu atsirado kliūtis ar iškilo grėsmė eismo saugumui, vairuotojas (jeigu jis gali tai pastebėti) privalo sulėtinti greitį,

¹ ANK 417 straipsnio 8 dalyje nustatyta, kad Kelių eismo taisyklių pažeidimai, išskyrus ANK numatytuosius, užtraukia įspėjimą arba baudą vairuotojams nuo dešimties iki dvylikos eurų.

² ANK 417 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad reikalavimo duoti kelią pradėdant važiuoti, įvažiuojant į kelią, persirikiuojant ir kitaip keičiant važiavimo kryptį nevykdymas, įvažiavimas į priešpriešinio eismo juostą pažeidžiant Kelių eismo taisyklių reikalavimus, apsisukimas geležinkelio pervažose, vietose, kur kelio matomumas bent viena kryptimi mažesnis kaip 100 metrų, draudimo vairuotojams naudotis mobiliojo ryšio priemonėmis, kai jomis naudojama rankomis (išskyrus atvejus, kai stovinčios transporto priemonės variklis išjungtas), nesilaikymas užtraukia baudą vairuotojams nuo šešiasdešimties iki devyniasdešimties eurų.

net visiškai sustabdyti transporto priemonę arba apvažiuoti kliūtį nesukeldamas pavojaus kitiems eismo dalyviams.

Pareiškėjo atstovas teigia, kad draudiko sprendimas išmokėti 50 proc. nuostolių atlyginančią draudimo išmoką yra nepagrįstas, nes pareiškėjo automobilio vairuotojas nėra kaltas dėl eismo įvyko. Šiuo atveju nėra pateikta duomenų, kad eismo įvykio dalyviai būtų pasirašę eismo įvykio deklaraciją ar kitą dokumentą, kuriame nurodytos eismo įvykio aplinkybės. Minėtas aplinkybes tyrė ir vertino policijos pareigūnai, todėl, pagal TPVCAPDĮ ir Taisyklių nuostatas, atsakingo už eismo įvykio metu padarytą žalą asmens kaltė turėjo būti nustatyta, įvertinus policijos pareigūnų dokumentus, kuriuose nurodytos eismo įvykio aplinkybės ir eismo įvykio dalyvių atsakomybė.

Iš Lietuvos bankui pateiktų duomenų spręstina, kad eismo įvykio aplinkybes tyrę policijos pareigūnai pripažino, jog abu eismo įvykio dalyviai nesilaikė teisės aktų reikalavimų, todėl jiems abiem taikė administracines nuobaudas. VA VPK parengtoje Pažymoje abu eismo įvykio dalyviai nurodyti kaip „galimi“ eismo įvykio kaltininkai. Nutarime, kuriuo pareiškėjo automobilio vairuotojui skirta administracinė nuobauda, nurodyta, kad minėtas vairuotojas, kilus grėsmei eismo saugumui ir nuostolių atsiradimui, vairuotojui turint galimybę šią grėsmę pastebėti, neveikė tinkamai, nesiėmė priemonių nuostoliams išvengti ir, pažeisdamas Kelių eismo taisyklių 128 punktą, laiku nesumažino automobilio greičio, nesustabdė vairuojamo automobilio, saugiau neapvažiavo kliūtis. Nutarime pripažįstama, kad pareiškėjo automobilio vairuotojas turėjo galimybę išvengti nuostolių atsiradimo, tačiau neveikė tinkamai ir savo veiksmais taip pat lėmė eismo įvykio kilimą.

Pats pareiškėjas teigė neskundęs Nutarimo, kuriuo konstatuota jo kaltė dėl eismo įvykio kilimo ir taikyta administracinė atsakomybė, taigi, minėtas Nutarimas įsiteisėjo. Nors pareiškėjo atstovas nurodė, kad skundas dėl Nutarimo nebuvo pateiktas, nes draudikas operatyviai nepateikė informacijos, pačiame Nutarime nurodyta, kad byla išnagrinėta dalyvaujant administracinę atsakomybę traukiamam asmeniui. Taigi, apie policijos pareigūnų nustatytas aplinkybes ir paskirtą sankciją pareiškėjo automobilio vairuotojui tapo žinoma iš karto po to, kai buvo surašytas Nutarimas. Taigi, nėra pagrindo teigti, kad draudikas sutrukdė pareiškėjo automobilio vairuotojui pasinaudoti teise apskųsti Nutarimą, siekiant, kad būtų patikslintos jame nurodytos aplinkybės ir panaikinta nuobauda. Nutarimui įsiteisėjus, aplinkybė, kad pareiškėjo automobilio vairuotojas taip pat yra atsakingas už eismo įvykio kilimą, liko nepaneigta, todėl nesiremti minėta kompetentingos institucijos išvada draudikas neturėjo teisinio pagrindo.

Kaip minėta, remiantis Pažymos ir Nutarimo duomenimis, atsakomybė už eismo įvykio kilimą tenka abiem jo dalyviams – t. y. kaltė dėl eismo įvykio yra abipusė. Atsižvelgiant į nurodytas aplinkybes, nėra pagrindo daryti išvadą, kad draudiko sprendimas išmokėti pareiškėjui 50 proc. nuostolių atlyginančią draudimo išmoką yra nepagrįstas.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjo G. M. reikalavimą.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl ginčo sprendimo kreiptis į teismą arba kitą ginčų nagrinėjimo instituciją įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu.